

Kapitola 3

Súbory, priečinky a vyhľadávanie vo Windows

Súbory a priečinky sú základnými organizačnými jednotkami vašich údajov. Pod súborom jednoducho rozumieme napríklad textový dokument, obrázok či hudobnú skladbu. Súbor je teda akýsi domček, do ktorého uzatvoríte svoje údaje.

Súbory sa nachádzajú na pevnom disku v počítači, kde ich uložíte. Napríklad môžete písať list vo Worde, ktorý potom uložíte pod názvom *List* na pevný disk počítača. Tento dokument sa po uložení stáva súborom.

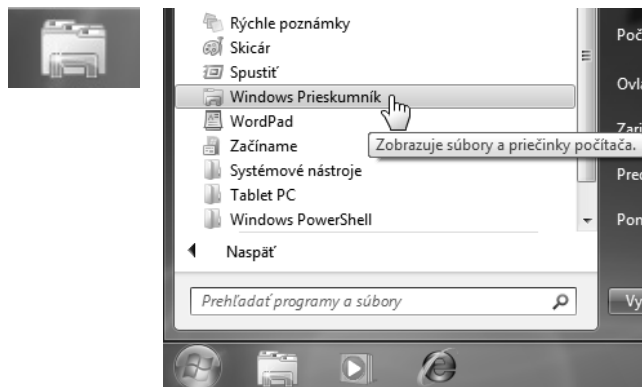
Súbory organizujeme do priečinkov. Priečinky sú akési priehradky s názvom, ktorý zvyčajne charakterizuje, aké súbory v priečinku nájdeme. Priečinok sa tak môže volať napríklad *Dokumenty*, *Obrázky* alebo aj *Moje pracovné súbory*.

Rozdiel medzi priečinkom a súborom je v tom, že ak dvakrát kliknete na priečinok, otvoríte ho a zobrazí sa vám jeho obsah. Zatiaľ čo ak dvakrát kliknete na súbor, dávate pokyn, aby sa daný súbor otvoril v príslušnom programe. Takže keď dvakrát kliknete vo Windows Prieskumníkovi na tabuľku, otvorí sa program Excel. V čom sa vám súbor otvorí spoznáte pomocou ikony, vo Windows Prieskumníkovi má každý typ súboru svoj vlastný obrázok, čiže ikonu.

V tejto kapitole sa pozrieme na to, ako zaobchádzať so súbormi a priečinkami. Na ich kopírovanie, presúvanie a vymazanie budeme pritom používať jednoduchého správcu súborov, ktorý je súčasťou Windows a nazýva sa *Windows Prieskumník*. Pomocou neho budeme môcť

prechádzať štruktúrou priečinkov na disku počítača, CD alebo DVD diskoch a na prenosných flash diskoch.

Spustiť Windows Prieskumníka môžete jednoducho priamo z panela úloh kliknutím na jeho ikonu. Ak sa tu jeho ikona nenachádza, nájdete Windows Prieskumníka v ponuke Štart pod príkazom **Všetky programy** → **Príslušenstvo** → **Windows Prieskumník**.

OBRÁZOK 3.1

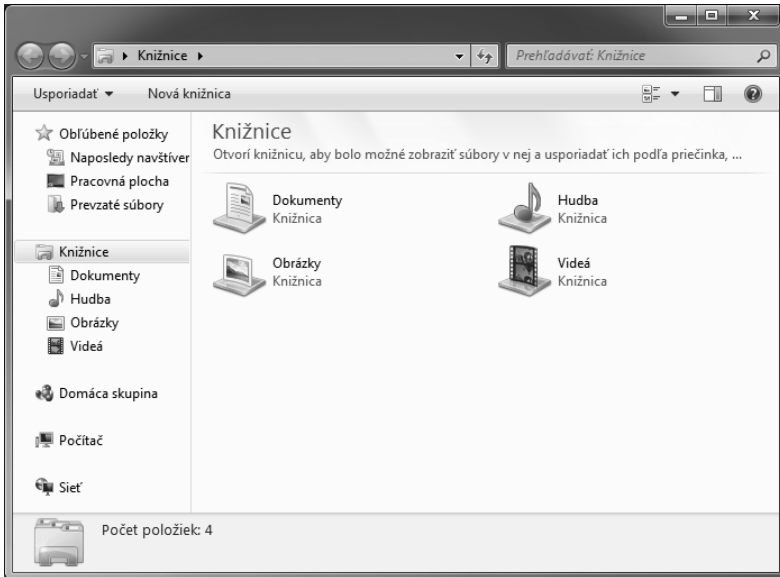
Vľavo ikona Windows Prieskumníka na paneli úloh, vpravo v ponuke Štart

Prechádzanie priečinkami a zobrazenie súborov

Na prechádzanie priečinkov a zobrazovanie súborov použijeme spomínaného Windows Prieskumníka. Pozrieme sa najskôr na to, čo môžete vidieť po jeho spustení.

Začneme ľavým panelom, v ktorom vidíte *Oblúbené položky*, *Knižnice* (dostaneme sa k nim neskôr v tejto kapitole) a stromovú štruktúru diskov a ich priečinkov. Tento bočný panel svetlým sivým pruhom zobrazuje priečinkov, v ktorom sa práve nachádzate. Zamerajme sa na stromovú štruktúru. Pri každom disku a priečinku nájdete malý zobáčik. Kliknutím na tento zobáčik môžete priečinkov v ľavom paneli rozbalíť alebo zbalíť.

Pohybovať sa medzi priečinkami môžete buď pomocou ľavého panela kliknutím na názov priečinka, alebo dvojitým kliknutím na priečinkov v hlavnej časti Windows Prieskumníka. Ľavý panel slúži skôr na orientáciu a rýchly prechod do obľúbených a často používaných priečinkov a knižníc. Po spustení však Windows Prieskumník ponúka iba vstup

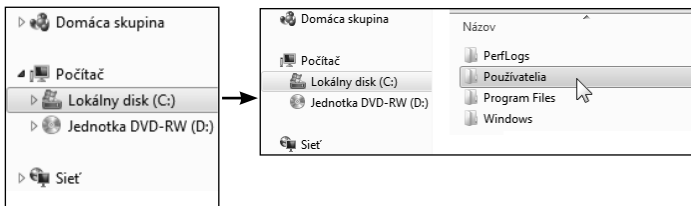

OBRÁZOK 3.2

Windows Prieskumník po spustení

do knižníc (o ktorých sa dozviete neskôr). Keď si budete chcieť pozrieť obsah disku, postup je nasledujúci:

1. Spustíte program Windows Prieskumník.
2. V ľavom paneli kliknete na disk označený písmenom C.
3. Dvakrát kliknete na priečinok **Používateľa**.

OBRÁZOK 3.3

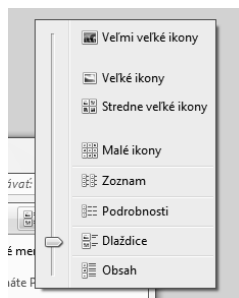
Pohyb vo Windows Prieskumníkovi

Týmto spôsobom môžete prechádzať stromovú štruktúru priečinkov do hĺbky. Ako sa ale dostať späť? Vľavo hore vidíte dve tlačidlá so šípkami. Kliknite na šípku smerujúcu vľavo, určenú na pohyb späť.

A vidíte, že ste sa dostali z priečinka **Používateľia** späť do tzv. koreňového priečinka disku C.

V priečinkoch môžete nájsť ďalšie priečinky alebo súbory, alebo oboje. Tieto súbory a aj priečinky, ktoré sa zobrazia v hlavnej časti (väčšinou ako malé ikony), môžete zobrazíť aj iným spôsobom (napríklad iba názvoslovne či väčšími ikonami). Ako na to?

1. V hornom paneli kliknite na tlačidlo **Zmeňte svoje zobrazenie**.
2. Windows Prieskumník zmení zobrazenie súborov a priečinkov. Kliknite niekoľkokrát znovu, aby ste si prezreli možné vzhľady. Môžete tak urobiť až päťkrát, než sa zobrazí pôvodné zobrazenie.
3. Rozumnejšie je však kliknúť na zobáčik vedľa tlačidla, ktoré zobrazí ponuku zobrazení a jediným kliknutím na vybranú ponuku sa zobrazenie zmení.

OBRÁZOK 3.4

Výber zobrazenia súborov a priečinkov

Poznámka: Windows Prieskumník si pamätá voľbu zobrazení v každom priečinku. Pri nasledujúcom zobrazení priečinka tak Prieskumník automaticky zvolí také zobrazenie, ktoré ste použili pri poslednej návšteve.

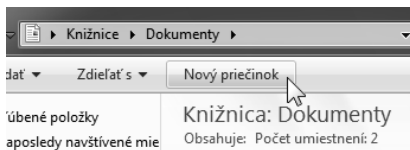
Práca s priečinkami a súbormi

Práca so samostatnými priečinkami a súbormi je veľmi jednoduchá. Jednotlivé priečinky sú do seba vnorené a tým vám priečinky v počítači tvoria stromovú štruktúru. Môžete sa na to pozrieť v osobnom priečinku používateľa Windows, ktorý môžete spustiť z ponuky Štart. V nej nájdete priečinok **Dokumenty**, **Hudba**, **Obrázky**, **Videá**, ale i mnohé ďalšie.

Vytvorenie nového priečinka

Pre lepšiu prehľadnosť v súboroch je, samozrejme, vhodné vytvoriť si priečinky, do ktorých budete vkladať jednotlivé súbory, týkajúce sa rovnakej záležitosti. Môžete si vytvoriť priečinky s názvom Práca, Škola, Bankový účet a ďalšie. Jednotlivé súbory potom do nich ukladať a vždy budete hneď vedieť, kde presne je súbor, ktorý práve hľadáte. A ako teda na to?

1. Spustíte Windows Prieskumníka a dvakrát kliknete na **Dokumenty**. Prípadne takto zvolíte iný priečinok.
2. Tu potom na nástrojovej lište vo vrchnej časti okna kliknete na tlačidlo **Nový priečinok**.
3. Priečinok sa vám zobrazí vo Windows Prieskumníkovi s modro sfarbeným textom **Nový priečinok**.
4. Názov priečinka zmeníte jednoducho tak, že modrý text vymažete pomocou klávesu **Delete** a napíšete svoj vlastný názov.
5. Stlačte kláves **Enter** alebo kliknite vedľa priečinka.

OBRÁZOK 3.5

Vytvorenie nového priečinka

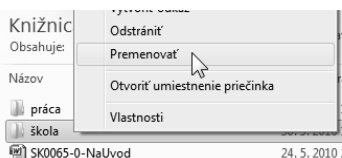
Práve ste si vytvorili svoj vlastný priečinok v priečinku **Dokumenty** (alebo prípadne v inom priečinku podľa vašej voľby).

Premenovanie priečinkov a súborov

Ak budete chcieť kedykoľvek priečinok alebo súbor premenovať, stačí na to jednoduchý úkon vo Windows Prieskumníkovi. A ako teda premenovať priečinok či súbor?

1. Na priečinok či súbor, ktorý chcete premenovať, kliknite pravým tlačidlom myši.
2. V kontextovej ponuke kliknite na príkaz **Premenovať**.
3. Aktuálny názov priečinka alebo súboru sa teraz označí modrou farbou a vy ho môžete jednoducho zmazať a napísať nový.

4. Potom stlačte kláves **Enter**.

OBRÁZOK 3.6

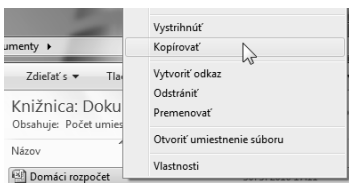
Premenovanie priečinka

Kopírovanie súborov a priečinkov

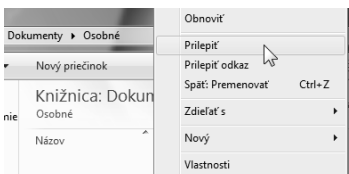
Samozrejme, priečinky aj súbory sa dajú vo Windows Prieskumníko- vi tiež jednoducho kopírovať či presúvať. A to buď medzi priečinka- mi, diskami alebo napríklad z disku CD alebo DVD, či flash disku do počítača. Funguje to, samozrejme, aj obrátene, teda kopírovaním či prenosom na tieto zariadenia. Zčať môžete s kopírovaním. Chcete napríklad skopírovať priečinok so súbormi z disku CD alebo DVD. Postup je nasledujúci:

1. Do mechaniky počítača vložte disk CD alebo DVD.
2. Systém Windows automaticky zobrazí dialóg **Automatické prehrá- vanie**, v ktorom kliknite na príkaz **Otvoriť priečinok a zobrazíť súbory**.
3. Otvorí sa Windows Prieskumník s priečinkom vloženého disku.
4. Na vybraný súbor či priečinok, ktorý chcete kopírovať, kliknite pravým tlačidlom myši a v kontextovej ponuke kliknite na príkaz **Kopírovať**.
5. Vo Windows Prieskumníkovi prejdite do priečinka v počítači, kam chcete súbor skopírovať.
6. Vo vybranom priečinku kliknite pravým tlačidlom do prázdneho priestoru priečinka, čiže mimo nejakého súboru a v kontextovej ponuke kliknite na príkaz **Prilepiť**.

Takto môžete, samozrejme, kopírovať celé priečinky alebo iba súbory. Ak budete kopírovať priečinky a súbory na disku v počítači, začnete iba tým, že si otvoríte Windows Prieskumníka. Tak môžete postupovať aj v prípade, že zavriete dialóg **Automatické prehrávanie**.

OBRÁZOK 3.7
Kopírovanie súboru

OBRÁZOK 3.8
Vkladanie súboru

Presúvanie súborov a priečinkov

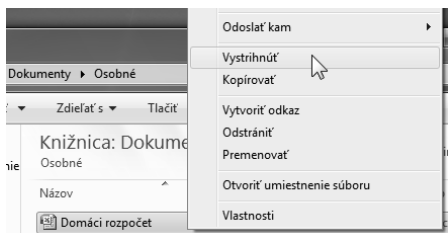
Skúste si teraz presúvanie súborov, čo je v podstate to isté, ale s tým rozdielom, že po vložení súboru či priečinka na nové miesto sa priečinkov alebo dokument v pôvodnom umiestnení (odkiaľ ste ich presúvali) zmažú.

Postupovať budete takto:

1. Vo Windows Prieskumníkovi nájdite súbor alebo priečinok, ktorý chcete presunúť.
2. Na priečinok (alebo súbor) kliknite pravým tlačidlom myši a v kontextovej ponuke kliknite na príkaz **Vystrihnúť**.
3. Vo Windows Prieskumníkovi prejdite do priečinka, do ktorého chcete priečinok či súbor presunúť. V našom prípade do priečinka **Dokumenty**.
4. V cieľovom priečinku kliknite pravým tlačidlom na prázdne miesto v priečinku a v kontextovej ponuke kliknite na príkaz **Prilepiť**.

Upozornenie: Súbory sa nedajú presúvať alebo naopak kopírovať na disky CD a DVD. Zápisu na tieto disky hovoríme napalovanie a v tejto knihe sa ním nezaobráame.

OBRÁZOK 3.9
Presúvanie súboru

Odstraňovanie a Kôš

Kôš, ktorý sa teraz naučíte v počítači používať, sa podobá normálnemu domácejmu košu na odpadky, len nie je fyzicky prítomný, ale zastupuje ho ikona koša na pracovnej ploche.

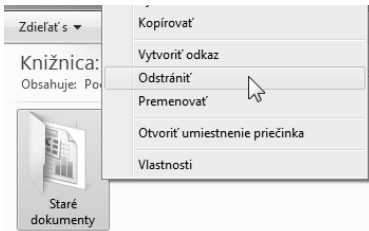
Do koša môžete vyhodiť všetko, čo už v počítači nepotrebujete – zástupcov programov, dokumenty či celé priečinky. Veľká výhoda tohto koša je v tom, že vymazané veci nie sú úplne preč. Všetky vyhodené odpadky nájdete v koši pod jeho ikonou na pracovnej ploche a môžete z neho ľubovoľne niečo vytiahnuť (obnoviť). To sa hodí obzvlášť v prípade, keď ste niečo vymazali omylom.

Kôš je potrebné, samozrejme, raz za čas vysypať, aby ste tak uvoľnili miesto na disku. Pozrieme sa na to o chvíľu.

Vymazávanie súborov a priečinkov

Súbory, priečinky či ikony na pracovnej ploche môžete vymazať ich jednoduchým pretiahnutím na ikonu koša. Na akýkoľvek objekt prejdete myšou, podržte jej ľavé tlačidlo a ikonu pretiahnite na ikonu koša. Tento postup sa však hodí iba pre objekty priamo na pracovnej ploche. Vo Windows Prieskumníkovi budete postupovať nasledovne:

1. Vo Windows Prieskumníkovi kliknite pravým tlačidlom myši na súbor alebo priečinok, ktorý chcete vymazať.
2. V otvorenej kontextovej ponuke kliknite na príkaz **Odstrániť**.
3. V zobrazenom dialógu potvrdte odstránenie objektu kliknutím na tlačidlo **Áno**.

OBRÁZOK 3.10

Vymazanie nadbytočného súboru

tip

Úplne najrýchlejšie vymažete súbor či priečinok, keď na neho kliknete, čím ho označíte, a potom vykonáte vymazanie stlačením klávesu **Delete**.

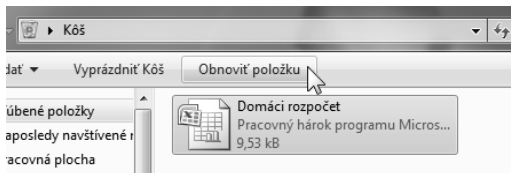
Objekt (súbor alebo priečinok) sa teraz presunul do koša, ale nezmi-zol úplne.

Obnovenie súboru či priečinka z koša

Ak omylom vymažete nejaký dokument či priečinok, nie je potrebné podľahnúť panike, pretože jeho odstránením dôjde iba k presunu do Koša. Máte ešte možnosť obnovenia, a to dovedy, kým Kôš nevysy-pete.

Ak chcete súbor či priečinok obnoviť, postupujte takto:

1. Dvackrát kliknite na ikonu **Kôš** na pracovnej ploche.
2. Otvorí sa priečinok Kôš s dokumentmi a priečinkami, ktoré ste zmazali. Kliknutím označte súbor alebo priečinok, ktorý chcete obnoviť.
3. V lište nad zoznamom kliknite na tlačidlo **Obnoviť položku**.

OBRÁZOK 3.11

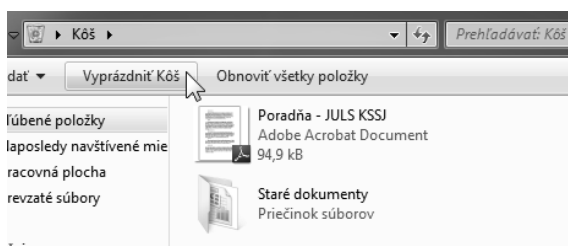
Obnovenie súboru z Koša

Vymazaný dokument či priečinok sa vráti na pôvodné miesto, teda tam, kde bol umiestnený pred odstránením.

Vysypanie koša

Súbory a priečinky umiestnené v Koši zaberajú miesto na disku počítača. Vo veľkom množstve vymazaných položiek sa navyše zle orientuje. Preto, tak ako doma, je vhodné kôš raz za čas vysypať. Postupujte takto:

1. Dvakrát kliknite na ikonu **Kôš** na pracovnej ploche.
2. Otvorí sa priečinok Kôš, v ktorom kliknite na lište nad zoznamom položiek na tlačidlo s názvom **Vyprázdniť Kôš**.
3. Vysypanie koša potvrdíte v zobrazenom dialógu kliknutím na tlačidlo **Áno**.

OBRÁZOK 3.12
Vysypanie Koša

Jednotlivé položky môžete natrvalo odstrániť z Koša stlačením klávesu **Delete**.

Vyhľadávanie

Nemôžete v počítači nájsť súbor, priečinok alebo program? Kam zmizol, kam som ho uložil? Nevadí, systém Windows má riešenie, a tým je vyhľadávanie.

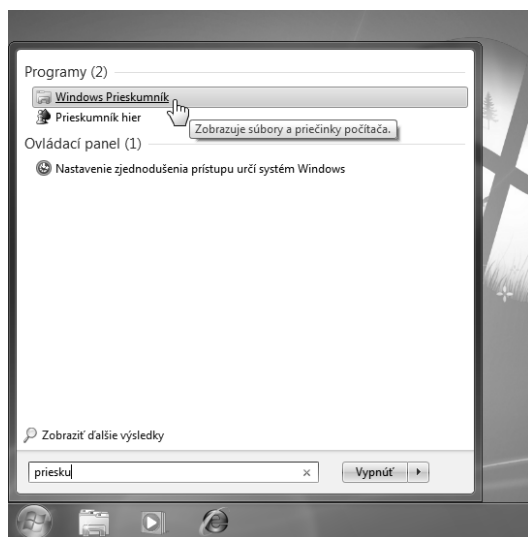
Zábudlivá hlava je bežná v normálnom živote, ale na rozdiel od nej je hľadanie v počítači jednoduchšie a rýchlejšie. Nemusíte si totiž pamätať, kam ste hľadaný dokument, hudbu, obrázok alebo niečo iné uložili.

Vyhľadávanie v ponuke Štart

Prostredníctvom ponuky Štart môžete vyhľadávať nielen dokumenty, hudbu či obrázky, ale aj programy. V ponuke Štart – v jej dolnej časti – nájdete vyhľadávacie pole. Najlepším príkladom je nájdenie a spustenie programu, ktorého ikonu nemáte ani na pracovnej ploche, ani na

paneli úloh. Viete, že sa nachádza niekde medzi mnohými priečinkami pod príkazom Všetky programy. Nie je potrebné ho komplikovane hľadať, pretože o všetko sa postará vyhľadávanie:

1. Kliknite na tlačidlo **Štart**.
2. Do poľa pre vyhľadávanie napíšte názov programu, napríklad Windows Prieskumník.
3. Ihneď ako píšete, Windows už vľavo hore zoraduje výsledky, takže program vyhledá obvykle už po zadaní niekoľkých prvých písmen.
4. Vo výsledkoch vyhľadávania, ktoré Windows rozdelil podľa typu súboru, stačí na vyhledaný súbor, program či priečinok kliknúť myšou, aby sa spustil alebo otvoril.

OBRÁZOK 3.13
Vyhľadávanie v ponuke Štart

Vyhľadávanie v okne

Vyhľadávanie vo Windows je integrované takmer do každého okna. Dobrým príkladom tak môže byť napríklad vyhľadávanie v okne Windows Prieskumníka. Pokúste sa nájsť obrázok s názvom **Tulipány**. V počítači by ste tento obrázok mali nájsť, pretože patrí do priečinka **Ukážka obrázkov**. Teraz však ešte neviete, kde tento priečinok s obrázkom nájsť. Postupujte nasledujúcim spôsobom: